

POJEŚĆ (34) *vb pf*

o oraz e jasne; w formach *praet i con* -jǫdł, -jadł- (w tym 1 r. błędne znakowanie).

inf pojeść (2). ◇ *fut* 3 sg poj(e) (1). ◇ 1 pl poj(e)my (1). ◇ 3 pl pojedzą (5). ◇ *praet* 1 sg m pojadłem (1). ◇ 3 sg m pojǫdł (10). *f* pojadła (1). [n pojadło.] ◇ 1 pl m pers -chmy pojedli (1). ◇ 2 pl m pers -ście pojedli (1). ◇ 3 pl [m pers pojedli.] m an pojedli (3) [cum N pl: psi, ptacy, wilcy], pojadły (1) [cum N pl: mole]. *subst* pojadły (1). ◇ *imp* [2 sg poj(e)dz.] ◇ 2 pl poj(e)dzicie (1). ◇ *con* 3 sg m by pojǫdł (3). ◇ 3 pl *subst* by pojadły (1). ◇ *impers praet* pojedzi(o)no (1) *Leop*, [pojedz(o)no]. ◇ [part *praet act* pojedwszy, pojedszy.]

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII(XVIII) w.

1. Zjeść wszystko(-ich), jedno(-ego) po drugim lub wiele(-u) po jednym, po kawałku; *comedere Vulg, PolAnt, Cn; devorare Vulg, Cn; exedere Mącz; manducare PolAnt; commanducare, commanducari, consumere Cn* [w tym: kogo, co (pl a. sg w funkcji pl) (28)] (30) : *BierEz Dv; IEden* dzyeći chciał ńtrǫłzyć/ co gównǫ zbierały [...]. Rzekł ńtońcie poiedli/ wińcey ich tu byńo *RejFig Aa6; Aż* po chwili y mńotǫ/ iuż nam nie dońtǫ/ *Swiniam/ Kozam/ ń Krowam/ iuż* ńie rozchwytǫ. Ony krupy y yǫgły/ dawnochmy poiedli *RejZwierz 137; Pobiwńy wńyżtek* narod Hierobońm [tj. *Hierobońmów*]/ wedńug proroctwǫ *Achialzǫ/ ńz* ńie pńi poiedli y ptacy pobite/ vczynił ńie ńam krolem nńd Izrńaelem *Bńńzń BielKron 83v, 84; Exedo, [...] Poyeńć/ Wńzńńtko zyeńć Mącz 100a; Nie* dońtǫ nam *Kńrpi* w *Stńwiew/ przez Dwńdziesńcia kńp. W* czym dawano winę ńonemu *Sumowi/ że* ńie ńń poiadł *Strum Q2v; BudNT Apoc 17/16; SkarŻyw 131; [Gęsi* starych 30, mńodych 0, bo je pojedzono *LustrRaw 133].*

pojeść komu (3): *RejFig Aa2v; bo*ńż ńie ńbyć wilk koz nie poiadł *RejAp 154v; RejZwierc 49; [WerReguńa 107].*

[*pojeść* czym [= co zjadł]: Nadto jeszcze i drugie [ryby] rozwieziono do sadzawek, i drugie żywiznǫ pojedzono. *LustrRus 105.*]

[*Ze zdaniem dopeńnieniowym*: Szńarńńczńa poiadłń co pozońtǫ od gńńińńic/ a chrńńńczń poiadł co pozońtǫ odńzńarńńczney/ cńerw zńńiń poiadł to co od chrńńńczńń pozońtǫ. *BibRadz Ioel 1/4 (Linde).*]

W porńwńaniu (1): żebyń wolań Herodowǫ swinynǫ być niń ńynem. Bo *Zydowie* ńz swinye nie yedzǫ/ Herod rychleyby ńie byń od mierżyoney swinie mogł wńtrzymać/ nińeli od wńńńnych ńynow/ kthore pobiwńy yakoby poiadł. *GliczKńsiż G2v.*

Zwrot: »wszytko (wszystki), wiele [czego] pojeńć« = *comedere [aliquas res] plurimas Vulg [szyk zmienny]* (8:1): Przyńzedł *Ezop* wńzyńtki [figi] poiadł. *BierEz A2; Tńkoń* ńię [wilk] miedzy owce wkradł/ Tńiemnie ich wiele poiadł. *BierEz R4, A2v, L3, O4, P, R3; BielŻyw 61; Weźmi* tę pińć koni ktora ńeńczńe zńńtńń w mieńńie/ [...] ńie wńyńtkie poiedzono [alii enim consumpti sunt] *Leop 4.Reg 7/13; [ń tńk mńwili ńey [bestyjej]/ Wńńńń/ ń* poiedz mińńń bńrzo wiele. *Leop Dan 7/5 (Linde)].*

Szereg: »pojeńć a wypić« (1): Ten gmńch [kuchniń] ńeb gńńdzi y ńeży/ Bo nń ńiem wiele zależy. Tu dzieńńńń ńńchimiń/ Co poiedzń ń wypijń. *RejZwierc 237v.*

Przen (6) : Nie zńmykay nń pyerńiach co wńńń powiedzń/ Bo niezgodliwie wńńń ńwe ńńowń poiedzń. *BielKom C5v; ńam* Desńpot wńieķł z żonǫ do Węńier profńżac o pomoc. Nń then cńńs Ian z Hunińdń byń opiekunem Węńierńkiey żiemie/ kthory zebrawńy lud wielki odńńł wilkowi owce ń ńam ńie poiadł/ wypńńńzywńy Turki ńam zamki y mińńńń pobrań *BielKron 241.*

W porównaniu (1): nieboycie fię ludzi tám tych/ iáko chleb tám ie poiemy: niemáią dobrej ísprawy między łobą/ á znami ięft Pan Bog *SkarŻyw* 500; [*Leop Num* 14/9 (*Linde*)].

Szereg: »pojeść i potrawić« (1): iednák te chude kłępy/ one choć tłuftsze krowy/ to ięft łekty *Hufowfką/ Luterfką/ Kálwińfką* [!] infze z nich ípłodzone/ poiádły y potrawiły. *PowodPr* 34.

a) *Wchłonąć w siebie, przyswoić sobie* (1) : Znáłázły fię słowá twoie y poiadłem ie/ y było mi słowo twoie wefelem y rádością fercá mego *BudBib Ier* 15/16.

b) *Doprowadzić do zguby* (1) : O głupi nierozumni/ któż infzy ma wálże rofterki/ áby was nie poiádły/ oddálác? *SkarKazSej* 674b.

a. *Wydziobać wszystko po kolei* (1) : gdy siał/ iedno [*ziarno*] pádło podle drogi/ á ptacy powietrzni przyfzli y poiedli ie. *WujNT Mar* 4/4.

2. *Zjeść trochę czegoś, podjąć sobie, pożywić się; comedere Vulg* (1) : [Przyfíedł pothym Krol ze wílyftkim ludem íwym (ná mieltze) ípracowány/ á thám poiedli [*et refocillati sunt ibi*] y odpoczynęli. *Leop 2.Reg* 16/14 (*Linde*).]

pojeść czego (1): *Leop 3.Reg* 13/18; [Quos cum oblatos comedisset/ ktorých [*pokarmów*] yvż podanych poyądżij [...] podał mv thefz wyna *TomZbrudzPeryk Gen* 27/25].

[*Zwrot:* »trochę pojeść«: támże chlebá tylko białęgo trochę z winem w gofpodzie poiadwży prześiadł fie na inne konie/ y bieżał w drogę *BielKron* 1597 709.]

Szereg: »pojeść a napić się« (1): W wiedz go záfię z łobą do domu twęgo/ áby poiadł chlebá/ á nápił fie wody [*ut comedat panem et bibat aquam*]. *Leop 3.Reg* 13/18.

3. *Gryzieniem, skubaniem kawałek po kawałku uszkodzić wiele, poniszczyć coś [co]* (3) :

Fraza: »poje (a. pojadły) mol(e)« [*szyk zmienny*] (2): *RejWiz* 191v; *RejPos* 189v; [które futra u obudwu szat mole pojadły *InwMieszcz* 1571 nr 169].

Zwrot: »wszytko pojeść« (1): iż tho wízythko ięft plewy á fmięci v niego/ á iż to wízytko poie robak ábo mol *RejPos* 189v.

Przen (1) :

Fraza: »rdza pojadła« (1): Złoto y írebro wálże rdzá poiádła *PowodPr* 69; [Starego rozmaitego naczynia tokarskiego kilkadziesiąt sztuk, które rdza pojadła, że się nieboszczykowi do roboty nie godziło *TomkHistMuz* 204].

Synonimy: **2.** *posilić się, pożywić się;* **3.** *pogryźć.*

Formacje współrdzenne cf JEŚĆ.

Cf **POJEDZIONY**